भक्तिहीनंकर्मशून्यमेवेतिकैमुत्यन्यायेनदर्शयति नैष्कर्म्यमिति कर्मनिवृत्तिप्राप्यत्वात् निष्कर्मब्रह्मतदेकाकारत्वान्निष्कर्मतारूपं नैष्कर्म्यम् अ ज्यतेऽनेनेत्यंजनमुपाधिः तन्निवर्त्तकंनिरंजनम् एवंभूतमपिज्ञानं अच्युतेभावोभक्तिस्तद्वर्जितंचेदलमत्यर्थंनशोभते सम्यगापरोक्ष्यायनकल्पतइ त्यर्थः तदाशश्वत्साधनकालेफलकालेचाभद्रंदुःखरूपंयत्काम्यंकर्म यदप्यकारणमकाम्यंतच्चेतिचकारस्यान्वयः तदपिकर्मईश्वरेनार्पितंचेत्कुतः पुनःशोभेतबहिर्मुखत्वेनसत्वशोधकत्वाभावात् ॥१२॥ तदेवंभक्तिशून्यानिज्ञानवाक्कातुर्यकर्मकौशलानिव्यर्थान्येवयतः अतोहरेश्वरितमेवानुव र्णयेत्याह अथोअतःकारणात् अमोघायथार्थादृक्धीर्यस्य शुचिशुद्धंश्रवोयशोयस्य सत्येरतः धृतानिव्रतानियेनसभवानेवंमहागुणस्तावत् अतः उरुक्रमस्यविविधंचेष्टितंलीलां समाधिनाचित्तैकाग्र्येण अखिलस्यबंधमुक्तयेत्वमनुस्मरस्मृत्वावर्णयेत्यर्थः एतच्चवाक्यांतरमितिमध्यमपुरुष प्रयोगोनानुपपन्नः ॥१३॥ विपक्षेदोषांतरमाह ततउरुक्रमचेष्टितात्पृथक्दृशः अतएवान्यथाप्रकारांतरेणयत्किंचिदर्थांतरंविवक्षतः तयाविवक्ष

नैष्कर्म्यमप्यच्युतभाववर्जितंनशोभतेज्ञानमलंनिरंजनम् ॥ कुतःपुनःशश्वदभद्रमीश्वरेनचार्पितंकर्मयद प्यकारणम्॥१२॥ अथोमहाभागभवानमोघदृक्शुचिश्रवाःसत्यरतोधृतव्रतः॥ उरुक्रमस्याखिलबंधमुक्त येसमाधिनाऽनुस्मरतद्विचेष्टितम्॥१३॥ततोऽन्यथाकिंचनयद्विवक्षतःपृथग्दृशस्तत्कृतरूपनामभिः॥ नकुत्र चित्क्वापिचदुःस्थितामतिर्लभेतवाताहतनौरिवास्पदम्॥ १४॥ जुगुप्सितंधर्मकृतेऽनुशासतःस्वभावरक्तस्य महान्व्यतिक्रमः॥ यद्वाक्यतोधर्मइतीतरःस्थितोनमन्यतेतस्यनिवारणंजनः॥ १५॥

याकृतैःस्फुरितैः रूपैःनामभि श्चवक्तव्यत्वेनोपस्थितैः दुःस्थिताऽनवस्थितासतीमतिः कदाचित्क्वापिविषये आस्पदंस्थानंनलभेत वातेनाहताआघूर्णितानौरिव तदुक्तंगीतासु व्यवसायात्मिकाबुद्धिरेकेहकुरुनंदन बहुशाखाह्यनंताश्चबुद्धयोऽव्यवसायिनामित्यादि ॥ १४ ॥ तदेवंहरियशोविनाभारतादिषुकृतंधर्मादिव र्णनमकिंचित्करमित्युक्तम् प्रत्युतविरुद्धमेवजातमित्याह जुगुप्सितंनिंद्यंकाम्यकर्मादि स्वभावतएवरक्तस्यतत्रारागिणःपुरुषस्य धर्मकृतेधर्मार्थ मनुशासतस्तवमहानयंव्यतिक्रमः अन्यायः कुतइत्यतआह यस्यवाक्यतोऽयमेवमुख्योधर्मइतिस्थितः इतरःप्राकृतोजनः तस्यकाम्यकर्मादेर न्येनतत्त्वज्ञेनक्रियमाणं निवारणंस्वयमेववात्वयाक्रियमाणम् यद्वा नकर्मणानप्रजयाधनेनत्यागेनैकेअमृतत्वमानशुरित्यादिश्रुत्याक्रियमाणंनि वारणंयथार्थमेतदितिनमन्यते किंतुप्रवृत्तिमार्गानधिकृतविषयंतदितिकल्पयति तदुक्तंमतांतरोपन्यासेभट्टैः तत्रैवंशक्यतेवक्तुंयेऽधपंग्वादयोन राः गृहस्थत्वंनशक्ष्यंतिकर्त्तुंतेषामयंविधिः नैष्ठिकब्रह्मचर्यंवापरिव्राजकतापिवा तैरवश्यंगृहीतव्यातेनादावेतदुच्यतइत्यादि ॥ १५ ॥